

การสร้างเสริมพัฒนาทักษะสังคมในบุคคลออทิสติกผ่านชุดกิจกรรมศิลปะ และวัฒนธรรมพื้นบ้านสินไช: การวิจัยและพัฒนา*

วนพร วัฒนกุล วว. เวชศาสตร์ครอบครัว**

ทรงวิทย์ พิมพ์ภรณ์ ปส.ด. (ศิลปะและวัฒนธรรม)*** อธิกรณ มณีรัตน์ ปส.ด. (การพยาบาล)****

อริยพร ศุโรต: ค.ค. (อุดมศึกษา)***** ปิยะวรรณ ศรีสุรักษ์ ปส.ด. (การศึกษาพิเศษและการเรียนรวม)*****

บทคัดย่อ

งานวิจัยและพัฒนาเพื่อพัฒนาทักษะสังคมของบุคคลออทิสติกนี้มี 3 ขั้นตอน คือ 1) วิเคราะห์สถานการณ์ หาปัญหา ความต้องการ 2) ออกแบบชุดกิจกรรมและตรวจสอบความตรงของชุดกิจกรรม และ 3) ทดสอบผลของชุดกิจกรรม ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนมีนาคม 2564 ถึง มีนาคม 2565 โดยเลือกผู้ร่วมวิจัยแบบเจาะจงตามเกณฑ์การคัดเลือก ประกอบด้วย บุคลากรสาขาวิชาชีพ 5 คน ผู้ปกครองบุคคลออทิสติก 6 คน และบุคคลออทิสติก จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้วัดผลลัพธ์ ได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมทักษะสังคม แบบวัดทักษะสังคม และแบบประเมินผลการรักษาออทิสติก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) สถานการณ์ปัญหา พบว่า บุคคลออทิสติกในระยะวัยรุ่น มีความเครียดและกดดันในการเข้าสังคม บางรายต้องได้รับการรักษาและได้ยาบำบัด 2) การออกแบบชุดกิจกรรม เลือกศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านสินไช ร่วมกับใช้แนวคิดองค์รวม จิตตปัญญาและศิลปศึกษา เป็นรูปแบบกิจกรรมที่มีการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในพื้นที่จริง เพื่อให้ฝึกสังเกต สื่อสาร และสร้างสรรค์ ประกอบด้วยกิจกรรม 12 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง 3) ผลการประเมินประสิทธิผลของชุดกิจกรรม หลังสิ้นสุดการวิจัย ผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีพฤติกรรมทักษะสังคมสูงขึ้น โดยสูงขึ้นมากที่สุดในการทำงานร่วมกัน พบว่า ผู้ร่วมวิจัย 9 ใน 10 คนมีคะแนนทักษะสังคมสูงขึ้น สำหรับคะแนนผลการรักษาออทิสติก พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีเพียง 4 คน ที่มีคะแนนดีขึ้น แต่เมื่อพิจารณาหัวข้อด้านทักษะสังคมผู้ร่วมวิจัย 7 ใน 10 คน มีคะแนนดีขึ้น สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านสินไชนี้ สามารถส่งเสริมทักษะสังคมของผู้ร่วมวิจัยได้ จึงเป็นทางเลือกในการดูแลวัยรุ่นออทิสติกต่อไป

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ทักษะสังคม ออทิสติก

วันที่รับบทความ 7 มิถุนายน 2566 วันที่แก้ไขบทความเสร็จ 10 กันยายน 2566 วันที่ตอบรับบทความ 14 กันยายน 2566

*การวิจัยนี้ได้รับทุนจากสถาบันวิจัยและบริการด้านออทิสซึม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**กลุ่มงานเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลขอนแก่น ผู้จัดทำบทความต้นฉบับ อีเมล Kratalpaa@gmail.com

***ผู้อำนวยการโสตสินไช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นักวิชาการอิสระ

****กลุ่มงานการพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลขอนแก่น

*****อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*****รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Enhancing social skill development in individuals with autism through the implementation of the Sinxay Folk Art and Cultural Activity Package: A research and development*

Wanaporn Wattanakool (Dip. Thai Board of Family Medicine)**

Songwit Pimpakun Ph.D. (Art and culture)*** Thirakorn Maneerat Ph.D (Nursing)****

Ariyabhorn Kuroda Ph.D. (Higher education)***** Piyawan Srisuruk Ph.D. (Special and inclusive education)*****

Abstract

This research and development approaches to enhance social skills of individuals with autism involved three stages: 1) Situational analysis to find problems and needs, 2) Designing activity and validating the activity packages, and 3) Evaluating the activity package. The study was carried out between March 2021 and March 2022. Participants were recruited purposively, according to the inclusion criteria, which included five multidisciplinary personnel, six autistic parents, and ten autistic individuals. The tools used to evaluate the results included a social skill behavior observation form, social skill evaluation form, and autism treatment evaluation form. Data were analyzed by descriptive statistics and qualitative content analysis.

The results were as follows: 1) **Problem situation found** that adolescents with autism had been stress and pressure to socialize. Some had to receive treatment and drug therapy. 2) **The design of the activity package** selected Sinxay folk arts and culture in conjunction with the holistic concept, contemplative, and arts education. It was an activity format that involved learning from direct experiences in real context to practice observation, communication, and creativity. It consisted of 12 sessions, three hours for each session. 3) **Results of evaluating the effectiveness of the activity package**. Following the completion of the package, all participants displayed higher social skills, with the most substantial improvement in collaboration. Nine out of the 10 participants demonstrated higher social skill scores. In terms of the autism treatment evaluation checklist, only four participants showed improvement. Nevertheless, when focusing on the social skill aspect, seven out of 10 participants exhibited improved scores. **In summary**, this cultural heritage activity package, “Sinxay” effectively improved the social skills of the participants. Therefore, it could be recommended that this activity would be a viable option for the ongoing care of adolescents with autism.

keywords: folk art and cultural activity package; social skills; autism

Received 7 June 2023 Revised 10 September 2023 Accepted 14 September 2023

*Research funding by Research and service institute for autism Khon Kaen University

**Social medicine department, Khon Kaen Hospital, Corresponding author, Email : Krataipaa@gmail.com

***Director of Sinxay heritage house, Assistant professor, Independent scholar

****Community nursing department, Khon Kaen Hospital

*****Lecturer, Faculty of Education, Khon Kaen University

*****Associate professor, Faculty of Education, Khon Kaen University

บทนำ

บุคคลออทิสติก เป็นกลุ่มคนที่มีความบกพร่องในด้านสื่อสารและด้านทักษะสังคม นำมาซึ่งความยากลำบากในการใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลทั่วไป^{1,2} จึงมีความพยายามของนักวิชาการ นักการศึกษา นักวิชาชีพ และผู้เกี่ยวข้องศึกษาและพัฒนารูปแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้บุคคลออทิสติกมีทักษะดีขึ้น โดยมุ่งเน้นการดูแลแบบบูรณาการ³ ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ เช่น การฝึกโดยนักกิจกรรมบำบัด การฝึกออกเสียงพูดโดยแก้ไขการพูด และด้านศิลปศาสตร์ เช่น การเล่นดนตรี การสร้างงานศิลปะ ผลจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การฝึกทักษะสังคมเป็นวิธีที่สามารถช่วยให้บุคคลออทิสติกปรับตัวเข้ากับสังคมแวดล้อมดีขึ้น⁴ อาทิ การสอนในสถานการณ์จริง (incidental teaching) การสอนบอกบทล่วงหน้า (social stories and scripts) การใช้บทบาทสมมติ (role playing) การเรียนรู้ผ่านเพื่อน (peer education หรือ peer buddy)³

ในบริบทพื้นที่วิจัยเรื่องสินไชเป็นวรรณกรรมพื้นบ้านเก่าแก่กว่าเกือบสี่ร้อยปีของชาวลุ่มน้ำโขงที่มีการเล่าเป็นตำนานผ่านรูปแบบต่างๆ อาทิ บันทึกลีลา การร้องหมอลำ จิตรกรรมในลิม (โบสถ์) เป็นต้น นับเป็นวรรณกรรมที่ผู้คนพื้นเมืองซาบซึ้งในเนื้อหาที่มีความดี ความงามทั้งด้านวรรณลักษณะ วรรณศิลป์ คุณค่าในเชิงนามธรรม เป็นพลาณภาพด้านพุทธธรรม พลาณภาพด้านสังฆธรรม และพลาณภาพด้านสุนทรียธรรม^{5,6}

คณะผู้วิจัยได้ศึกษานำร่องในปี พ.ศ. 2563-2564 ด้วยการนำมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นคือวรรณกรรมสินไช มาประยุกต์ใช้ ณ พื้นที่โฮงสินไช แหล่งเรียนรู้สุขภาวะองค์กร ตั้งอยู่ที่ชุมชนแห่งหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น เพื่อเชื่อมโยงมิติการเรียนรู้ในการพัฒนาคนและชุมชน พบว่า วรรณกรรมสินไชสามารถนำมาเป็นสื่อกลางเพื่อพัฒนาทักษะสังคมของบุคคลออทิสติกในด้านต่าง ๆ เช่น การทำงานร่วมกัน ความเห็นอกเห็นใจกัน ช่วยให้บุคคลออทิสติกเข้าใจและเห็นคุณค่าในความเป็นตัวเองและยอมรับความแตกต่างของบุคคล ด้วย

การนำประเด็นที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อเรื่องและตัวละครที่มีบทบาทในมิติต่าง ๆ มาให้สัมผัส ทดลองทำตามด้วยการวาดรูป การแสดงละคร การจำลองเหตุการณ์ การร่วมกิจกรรมกับบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย⁷

จากผลการศึกษา นำร่องสู่การขยายผลด้วยการวิจัยพัฒนา^{8,9} ชุดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านสินไชและศึกษาผลของชุดกิจกรรมดังกล่าวต่อการพัฒนาทักษะสังคมของบุคคลออทิสติก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะสังคมของบุคคลออทิสติกด้วยชุดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านสินไช

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชุดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านสินไช หมายถึง สื่อศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ด้านทัศนศิลป์ วรรณศิลป์ และศิลปะการแสดง ที่เกิดจากการประยุกต์ใช้วรรณกรรมพื้นบ้านสินไช ในการพัฒนาทักษะสังคมของบุคคลออทิสติก

บุคคลออทิสติก หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 24 ปี โดยมีความบกพร่องทางด้านการสื่อสารและพฤติกรรม เช่น การทำงานร่วม การเข้าใจร่วม โดยครอบครัวยอมรับการวินิจฉัยว่าเป็นภาวะออทิสติก และ/หรือจดทะเบียนคนพิการประเภทที่ 7 พิการด้านออทิสติก

ทักษะทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมพื้นฐานกับบุคคลอื่น โดยมีความสามารถในการทักษะสังคมพื้นฐาน 5 ด้าน คือ 1) cooperation: การทำงานร่วม หมายถึง ความสามารถในการแสดงความสนใจผู้อื่น การสร้างสัมพันธภาพ การสื่อสาร การเชื่อมโยงเหตุและผล 2) empathy: การเข้าใจร่วม หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น 3) assertion: การยืนยัน หมายถึง ความสามารถยืนยันในความคิดของตนเอง การเลือกกระทำตามอำเภอใจ 4) self-control: การข่มใจตน หมายถึง ความสามารถในการรอคอย การปฏิบัติตามกติกาการแสดงออกทางอารมณ์โกรธ/กลัว และความ

รู้สึกต่าง ๆ การจัดการกับความรู้สึก 5) responsibility: การรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถในการทำหน้าที่รับผิดชอบงาน และการทำหน้าที่

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development)⁸⁻⁹ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนได้แก่ 1) วิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหา ความต้องการเนื้อหาและกิจกรรม 2) ออกแบบชุดกิจกรรมและตรวจสอบความตรงของชุดกิจกรรม และ 3) ทดสอบผลของชุดกิจกรรม ด้วยวิธีการวิจัยกึ่งทดลอง รูปแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยว (single subject design) แบบสลับกลับ (reversal/withdrawal design หรือ ABA design)¹⁰⁻¹¹ ดำเนินการระหว่างเดือนมีนาคม 2564 ถึงเดือนมีนาคม 2565 ณ โรงเรียนจังหวัดขอนแก่น การวิจัยนี้ผ่านการพิจารณารับรองเห็นชอบ จากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2563 เลขที่ HE 643188

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร เป็นบุคคลออทิสติก ที่จดทะเบียนคนพิการในจังหวัดขอนแก่น จำนวนทั้งสิ้น 277 คน

2. กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจงเป็นบุคคลออทิสติก จำนวน 10 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ 1) อายุ 15-24 ปี 2) ครอบครัวยอมรับว่ามีความบกพร่องทางด้านปฏิสัมพันธ์การสื่อสารทางสังคมและพฤติกรรม เช่น การทำงานร่วม การเข้าใจร่วม การยืนยัน การชมใจตน การรับผิดชอบ 3) ยินดีที่จะเข้าร่วมการวิจัยจนครบตามที่กำหนด เกณฑ์การคัดออก คือ 1) ไม่สามารถเข้าร่วมกับโครงการวิจัยได้ ไม่ว่าจะเกิดจากเหตุผลใดก็ตาม เช่น อ่านไม่ออก ฟังไม่เข้าใจ ไม่รู้หนังสือใด ๆ เลยหรือไม่สนใจใด ๆ 2) มีความบกพร่องทางกาย ที่ขัดขวางการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม เช่น หูตึงมากหรือตามองไม่เห็นที่รุนแรง 3) มีประวัติการเจ็บป่วยทางจิต จากประวัติการรักษา และการรายงานของพ่อแม่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีเครื่องมือ 2 ชุด คือ 1) เครื่องมือที่ใช้เพื่อการทดลอง และ 2) เครื่องมือที่ใช้เพื่อการวัดผลการวิจัย กล่าวคือ

เครื่องมือเพื่อการทดลอง เป็นชุดกิจกรรม ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านสินไช มีกิจกรรม 3 ด้าน คือ 1) ธรรมชาติ 2) วัฒนธรรม 3) ศิลปะ เป็นการเรียนรู้ผ่านการสังเกต สื่อสาร สร้างสรรค์ ชักชวนให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้ฝึกสังเกตสิ่งต่างๆ และรับรู้อารมณ์ความรู้สึกภายใน ส่งเสริมให้เกิดการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ผ่านกิจกรรมกลุ่ม และสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง ออกมาเป็นรูปแบบงานศิลปะทั้งทัศนศิลป์ (วาด) วรรณศิลป์ (การใช้ภาษา) และศิลปะการแสดง มีขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องนิทานพื้นบ้านสินไช ต่อการส่งเสริมทักษะสังคมของบุคคลออทิสติก 2) กำหนดประเด็นและขอบเขตของเนื้อหา เพื่อสร้างชุดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านสินไช 3) ผู้วิจัยและผู้ปกครองของบุคคลออทิสติกดำเนินการประชุมอภิปรายผลการสังเกตพฤติกรรมทักษะสังคมที่เป็นปัญหาของบุคคลออทิสติก และร่วมกันกำหนดชุดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านสินไช 3 ด้าน รวม 12 ครั้ง 4) ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพความตรงตามเนื้อหา ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ และปรับปรุงแก้ไขตามให้ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ จนได้ค่าความตรงทางเนื้อหา เท่ากับ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลลัพธ์ ประกอบด้วย 1) แบบสังเกตพฤติกรรมทักษะสังคมของบุคคลออทิสติก 17 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้าง เป็นมาตรวัดประมาณค่า 3 ระดับ น้อย ปานกลาง มาก มี 5 ด้าน ได้แก่ การทำงานร่วม การเข้าใจร่วม การยืนยัน การชมใจตน การรับผิดชอบ มีความตรงด้านเนื้อหา เท่ากับ 0.90 และมีความตรงเชิงโครงสร้างอยู่ในเกณฑ์ดี มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ 0.85 และมีค่าความเที่ยงระหว่างผู้สังเกต (interobserver reliability) 2 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น 90% ซึ่งถือว่าข้อมูลเชื่อถือได้ 2) แบบวัดทักษะ

สังคม ผู้วิจัยดัดแปลงจาก Social skills improvement system-rating scales¹² มี 2 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไป จำนวน 20 ข้อ และทักษะสังคม จำนวน 30 ข้อ เป็นมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด มีความตรงด้านเนื้อหา เท่ากับ 0.93 และมีความตรงเชิงโครงสร้าง เท่ากับ 0.91 3) แบบประเมินผลการบำบัดออทิสติก (autism treatment evaluation checklist : ATEC) และ 4) แบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรม ผู้วิจัยสร้าง ลักษณะเป็นแบบวัด Likert's scale คะแนน 0 คือ ไม่พึงพอใจ 10 คือ พึงพอใจมากที่สุด พร้อมข้อคำถามปลายเปิดใช้สัมภาษณ์ผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะสังคมของบุคคลออทิสติก โดยผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ได้ค่าความตรงของเนื้อหา เท่ากับ 1

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย ด้วยการวิจัยและพัฒนา 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา ความต้องการเนื้อหาและกิจกรรมโดยวิเคราะห์ข้อมูลจากเวชระเบียนผู้ป่วยในปี 2563 จำนวน 10 ฉบับ ในประเด็นเกี่ยวกับลักษณะข้อมูลของผู้ป่วย เช่น เพศ อายุ ระยะเวลาที่ได้รับการรักษา ปัญหาที่มารักษาจากโรงพยาบาล จากกลุ่มผู้ปกครอง 6 คน และจากการสัมภาษณ์บุคลากรทีมสหวิชาชีพ 5 คน ในประเด็นเกี่ยวกับการปฏิบัติการดูแลวัยรุ่นที่มีภาวะออทิสติก ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดูแลผู้ป่วย โดยผู้เขียนคนที่ 1 ซึ่งเป็นหัวหน้าทีมวิจัยเป็นผู้ดำเนินการ ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

2. การออกแบบชุดกิจกรรมและตรวจสอบความตรงของชุดกิจกรรม

3. ทดสอบผลของชุดกิจกรรม ด้วยการวิจัยกึ่งทดลอง แบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยวแบบสลับกลับ โดยดำเนินการตามชุดกิจกรรมที่ออกแบบ และเก็บข้อมูลการวิจัยด้วยวิธีการตามที่ได้กำหนดไว้เป็นเวลา 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 3 ชั่วโมง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ข้อมูลจากการถอดบทเรียนและการสัมภาษณ์ผู้ปกครองในการเสริมสร้างทักษะสังคมของบุคคลออทิสติก ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)¹³

ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลทักษะสังคมของบุคคลออทิสติก ก่อน-ขณะ-หลังการทดลอง ใช้สถิติเชิงพรรณนา จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมในแต่ละระยะ

ผลการวิจัย

นำเสนอสรุปผลวิจัยในส่วนผู้ร่วมวิจัย ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ การพัฒนาชุดกิจกรรม และผลการดำเนินการ ดังนี้

ผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วย บุคลากรทีมสหวิชาชีพ 5 คน ผู้ปกครองบุคคลออทิสติก 6 คน และบุคคลออทิสติกและเป็นกลุ่มทดลองรวม 10 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 90 มีอายุเฉลี่ย 21.6 ปี (SD=2.22) ส่วนใหญ่มีอายุ 24 ปี จำนวน 3 คน ส่วนใหญ่มีระดับไอคิวอยู่ในเกณฑ์ค่าเฉลี่ยหรือสูงกว่า (average to high average) การศึกษา ส่วนใหญ่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรีและจบปริญญาตรี ดังตารางที่ 1 ได้ผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

สถานการณ์ปัญหาและความต้องการพบว่า บุคคลออทิสติกเมื่อเติบโตเข้าสู่วัยรุ่น ส่วนใหญ่ต้องการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากขึ้นตามวัยและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ด้วยการด้อยทักษะการเข้าสังคมทำให้เกิดความยุ่งยากในชีวิต ส่งผลกระทบทั้งด้านร่างกายและจิตใจ หลายคนต้องพบแพทย์เพื่อรับยาบำบัด เพื่อลดความกดดันและวิตกกังวล

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมสืบโซ่

1. ด้านการออกแบบผ่านการวิจัยและพัฒนา การออกแบบชุดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านจากนิทานสืบโซ่

ผลจากสถานที่จัดกิจกรรม “โสมงสินไซ” ที่มีลักษณะป่าธรรมชาติและเป็นพิพิธภัณฑ์สินไซ สร้างบรรยากาศการสัมผัสสินไซ ส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมโยงตั้งแต่ต้นจนถึงกิจกรรม อีกทั้งเนื้อหาในวรรณกรรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับการต่อสู้ฝ่าฟันอุปสรรคร่วมกันของตัวละคร ช่วยส่งเสริมสภาวะของการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะสังคม

ผลการออกแบบชุดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านจากนิทานสินไซ ใช้แนวคิดองค์รวม เน้นจิตตปัญญาศึกษาและศิลปะเพื่อการพัฒนา รูปแบบกิจกรรมเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในพื้นที่จริง เพื่อให้ฝึก สังเกต สื่อสาร และสร้างสรรค์ โดยแบ่งกิจกรรมเป็น 3 ชุดย่อย ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมธรรมชาติ ชุดกิจกรรมวัฒนธรรม ชุดกิจกรรมศิลปะรวม 12 ครั้งๆ ละ 3 ชั่วโมง ชุดกิจกรรมนี้มีความเป็นไปได้ที่จะนำไปใช้ขยายผลในระดับมากที่สุดด้านรูปแบบ เนื้อหา ระยะเวลา และความสะดวกต่อการนำไปใช้ โดยมีการออกแบบชัดเจนและตอบโจทย์ เข้ากับวิถีชีวิต มีความสอดคล้องต่อเนื่อง ไม่ซับซ้อน ไม่น่าเบื่อ

การออกแบบกิจกรรมกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ การได้สร้างผลงานศิลปะและได้แสดงออกสู่สาธารณะ การร่วมกันแสดงหุ่นเชิดระหว่างบุคคลออกทิสติกและผู้ปกครองช่วยเสริมสร้างความเข้าใจต่อกัน มีกิจกรรมช่วยสร้างการเรียนรู้ในคุณค่าในตนเอง และการฝึกสัมผัส กิจกรรมนี้ยังมีการออกแบบเพื่อสร้างทักษะสังคมที่จำเป็นสำหรับวัยรุ่นออทิสติก ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ทักษะที่ใช้ในการเรียน จากการฝึกพูด ฝึกฟัง ฝึกอ่าน ในกิจกรรมอ่านสินไซและเขียนสินไซ การร้องรำกลอนในการแสดงผลงาน 2) ทักษะการควบคุมตัวเอง จากกิจกรรมแค้นตัดเต็น ผู้ร่วมวิจัยอดทนรอคอยคิวใช้กระบเลาดินสอและคิวการแสดง 3) ทักษะการสื่อความหมายทางสังคม ในช่วงการแสดงต่อสาธารณชนเยาวชนได้ฝึกกล่าวบทนำการแสดง 4) ทักษะการสัมพันธ์กับเพื่อน เยาวชนได้ทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ในทุกกิจกรรม 5) ทักษะการเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ในกิจกรรม nature game และการแสดงต่างๆ

2. ด้านการประเมินผลสัมฤทธิ์

ผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรม การประเมินผลการใช้ชุดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านสินไซ เพื่อพัฒนาทักษะสังคมของบุคคลออทิสติกของชุดกิจกรรม ประเมินโดยแบบวัด 3 ชนิด และมีผลดังนี้ 1) แบบสังเกตพฤติกรรมทักษะสังคมของบุคคลออทิสติก ใช้วัดทักษะสังคม 5 ด้าน ได้แก่ การทำงานร่วม ความเข้าใจร่วม การยืนยันความต้องการ การควบคุมตนเอง และความรับผิดชอบ พบว่า ในภาพรวมระดับคะแนนของผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีค่าสูงขึ้น เมื่อพิจารณาผลรวมค่าคะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมทักษะสังคม ในกิจกรรมสามครั้งแรก และกิจกรรมสามครั้งสุดท้ายของทุกคนได้ เท่ากับ 1,173 และ 1,364 คะแนน จากคะแนนเต็ม 1,530 คะแนน หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ยคะแนนต่อครั้งได้เท่ากับ 39.1 และ 45.5 คะแนน จากคะแนนเต็ม 51 คะแนน 2) แบบวัดทักษะสังคมของบุคคลออทิสติก เปรียบเทียบก่อนและหลังสิ้นสุดชุดกิจกรรม โดยให้ผู้ร่วมวิจัยเป็นผู้ประเมินตนเอง พบว่า ผู้ร่วมวิจัย 9 ใน 10 คนมีคะแนนทักษะสังคมสูงขึ้น โดยคนที่มีผลต่างคะแนนประเมินรวมครั้งหลัง-ครั้งแรก มากที่สุดคือ คนที่ 10 มีผลต่างคะแนนทักษะสังคม 45 คะแนน 3) แบบประเมิน (ATEC) ประเมินโดยผู้ปกครองของบุคคลออทิสติก ประเมินก่อนและหลังสิ้นสุดชุดกิจกรรม พบว่า ผู้ร่วมวิจัย 4 คน มีคะแนนรวมทุกด้านดีขึ้น ส่วนผู้ร่วมวิจัย 6 คน มีคะแนนไม่แตกต่างจากเดิม อย่างไรก็ตาม ในส่วนหัวข้อย่อยเฉพาะด้านทักษะสังคม ผู้ร่วมวิจัย 7 ใน 10 คน มีคะแนนดีขึ้น

ผลการถอดบทเรียน เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมได้ถอดบทเรียน ทั้งผู้ร่วมวิจัยและผู้ปกครอง โดยการสัมภาษณ์ด้วยแนวคำถามกึ่งโครงสร้าง ผลโดยสรุปดังนี้ 1) ความรู้สึกต่อชุดกิจกรรม : มีความรู้สึกดีมาก ประทับใจ ทำให้พลังงานกลับมาได้ สนุกสนาน ตื่นเต้น ได้สัมผัสกับธรรมชาติ ได้สร้างความผูกพัน สร้างมิตรภาพต่อกัน ทำให้เด็ก ๆ กล้าแสดงออก กิจกรรมมีความคิดสร้างสรรค์ มีความเรียบง่าย และสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตได้ 2) กิจกรรมที่รู้สึก

ประทับใจ: กิจกรรม check in (ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน บอกเล่าความรู้สึกความคิดหรือสภาวะของตนเอง เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มกิจกรรม) การภาวนา กิจกรรมแสดงละครหุ่น กิจกรรมวาดรูประบายสี และกิจกรรมเดินป่าพาเรียนรู้สมุนไพร

3) การออกแบบกิจกรรม : ระบุส่วนที่ดีคือกิจกรรมออกแบบชัดเจนและตอบโจทย์ เข้ากับวิถีชีวิต ราบรื่น ไม่ซับซ้อน ไม่น่าเบื่อ กิจกรรมสอดคล้อง เหมาะสมกับช่วงเวลาเหมาะสม มีความคิดสร้างสรรค์ดี ส่วนสิ่งที่ควรปรับปรุง ระบุ ควรจัดให้เป็นตารางสม่ำเสมอ ควรปรับแสงสว่างในการแสดงละครเงา ในกิจกรรมเดินป่า ควรปรับให้มีความตื่นเต้น น่าสนใจ ควรสรุปผลของการทำกิจกรรมครั้งที่ผ่านมาราว ๆ ให้ผู้ร่วมกิจกรรมทราบ ควรเพิ่มเรื่องราวอด การระบายสีให้มากขึ้น และเพิ่มเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

4) รูปแบบของชุดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมสันไช : มีจุดเด่น คือ รูปแบบกิจกรรมนี้ช่วยสร้างพลังบวก การนำเสนอผลงานการแสดงทำได้ดี เรื่องสันไชสอนเรื่องการมีคุณธรรมและความกล้าที่จะทำ เป็นเรื่องราวน่าสนใจที่มีมาช้านาน และเป็นสมบัติ เป็นเอกลักษณ์ของคนขอนแก่น เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมส่วนจุดที่ควรปรับปรุง คือ ช่วงเวลาในการทำกิจกรรมสั้นเกินไป ระยะเวลา 12 ครั้ง ยังไม่เพียงพอ ส่วนด้านศักยภาพของผู้นำการจัดกิจกรรม หรือ กระบวนการระบุว่า มีส่วนสำคัญที่สร้างความเข้าใจและมีทักษะการเป็นกระบวนการ ต้องมีการฝึกอบรมในอนาคตเพื่อขยายจำนวน เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนารูปแบบกิจกรรมให้มีความสมบูรณ์และช่วยให้กิจกรรมลักษณะนี้มีการเผยแพร่ต่อไป

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมวิจัย

คนที่	เพศ	อายุ (ปี)	ระดับการศึกษา	ระดับสติปัญญา (IQ test)	Classification of IQ
1	ชาย	24	จบ ปริญญาตรี	103	Average
2	ชาย	23	จบ ปริญญาตรี	102	Average
3	ชาย	20	กำลังศึกษาปริญญาตรี	114	High average
4	ชาย	24	จบ ปริญญาตรี	103	Average
5	ชาย	24	กำลังศึกษาปริญญาตรี	112	High average
6	ชาย	20	กำลังศึกษา ปวช.2	113	High average
7	ชาย	22	มัธยมศึกษาตอนปลาย	72	Borderline
8	ชาย	18	มัธยมศึกษาตอนปลาย	83	Low average
9	ชาย	22	มัธยมศึกษาตอนปลาย	95	Average
10	หญิง	19	มัธยมศึกษาตอนปลาย	88	Low average
เฉลี่ย		21.6 (SD=2.22)			

อภิปรายผลการวิจัย

โดยภาพรวม ผลจากการวิจัยพบว่าชุดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านสินไช มีคุณลักษณะสำคัญที่ส่งผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาทักษะสังคมของผู้ร่วมวิจัย อธิบายได้ว่า เป็นการจัดกิจกรรมที่สร้างรูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง (experience-based learning) โดยทีมวิจัยมีบทบาทเป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้ร่วมวิจัยได้ฝึกทักษะตามแนวคิดที่ได้วางแผนไว้ ทั้งนี้ลักษณะการจัดกระบวนการซึ่งให้ผลสอดคล้องกับงานที่ผ่านมา และสอดคล้องคำแนะนำในการจัดกิจกรรมเพื่อเยาวชนของ UNICEF¹⁴ คือประกอบด้วย การสื่อสารทั้งก่อน ระหว่าง และเมื่อสิ้นสุดกิจกรรม สนับสนุนให้มีการแสดงผลงานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและกัน ซึ่งชุดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านสินไชนี้ มีข้อดีที่เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมการเป็นสมบัติที่มีมาช้านาน เป็นเอกลักษณ์ของอีสาน ทั้งเรื่องราวเสริมค่านิยมที่เน้นการสร้างความคิด ความกตัญญูความกล้าที่จะทำความดี

ระยะเวลาการจัดกิจกรรมและลักษณะชุดกิจกรรมที่จัดอย่างต่อเนื่อง 12 ครั้ง เพื่อบ่มเพาะความสัมพันธ์และเพื่อสร้างความเข้าใจในเนื้อหาของวรรณกรรมให้ลึกซึ้งมากขึ้น ให้ผู้ร่วมวิจัยสัมผัสถึงรากเหง้าภูมิปัญญาและคุณค่าวรรณกรรมพื้นถิ่น ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง

การออกแบบชุดกิจกรรมและตรวจสอบความตรงของชุดกิจกรรม ผู้วิจัยนำแนวคิดการพัฒนาแบบองค์รวม จิตตปัญญาศึกษาและศิลปะเพื่อการพัฒนามาใช้เป็นหลักในการออกแบบกิจกรรมเป็นการพัฒนาแบบองค์รวม¹⁵ จุดประสงค์เพื่อช่วยพัฒนาทักษะสังคมเป็นสำคัญ แต่ในภาพรวมของกระบวนการได้มีการออกแบบเพื่อให้มีการพัฒนาครบทุกด้าน ประกอบด้วย พัฒนาการด้านร่างกาย ความรู้สึกของระบบประสาทสัมผัส ทั้ง 7 ด้าน คือ การมอง การฟัง การลิ้มรส การได้กลิ่น การสัมผัสกาย การรับรู้ข้อต่อ และการทรงตัว พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ จิตใจแจ่มใส เบิกบาน มีความพึงพอใจในตนเองและ

ผู้อื่น พัฒนาการด้านสังคม มีกาลเทศะ เคารพในกติกา สังคม สามารถอยู่ร่วมกันในสังคม เคารพสิทธิของผู้อื่น และพัฒนาการด้านสติปัญญา สามารถสื่อสารวาดภาพ การคิดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ การคิดแก้ปัญหา การจำแนกเปรียบเทียบ การบอกตำแหน่ง การเรียงลำดับเหตุการณ์

นอกจากนี้ ใช้แนวคิด จิตตปัญญาศึกษา¹⁶ เน้นกระบวนการเรียนรู้ภายใน ซึ่งเป็นแนวคิดการจัดการศึกษาที่หมายถึง การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เปิดโอกาสให้มีการตั้งคำถาม จินตนาการ สร้างสรรค์อย่างอิสระ บนพื้นฐานของความมั่นใจในความปลอดภัย ไว้วางใจ ร่วมกันในกลุ่มคน ชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตนเอง และเกิดจิตสำนึกรวม โดยมีกระบวนการหลัก ประกอบด้วย การฟังอย่างลึกซึ้ง (deep listening) การน้อมสว่ใจอย่างใคร่ครวญ (contemplative) และเห็นตามจริง (meditation)

ร่วมกับแนวคิด ศิลปะเพื่อการพัฒนา¹⁷ ใช้ในการออกแบบชุดกิจกรรมในงานวิจัยนี้ให้ความสำคัญกับศิลปะในฐานะเป็นสื่อหรือเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างการเรียนรู้และพัฒนามนุษย์ โดยเฉพาะบุคคลออทิสติกที่มีความบกพร่องในการรับรู้และการสื่อสาร วิธีการทางศิลปะช่วยเปิดช่องทางให้เกิดความเข้าใจกันและกันมากขึ้น ด้วยการบอกเล่าอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดผ่านกระบวนการการสร้างงานและจากลักษณะชิ้นงานที่ปรากฏช่วยสะท้อนตัวตนของผู้สร้างงาน

กิจกรรมปฐมนิเทศ ก่อนเข้าสู่ชุดกิจกรรมภายใต้แนวคิดการเชื่อมโยง (connection) ภายในตน - ระหว่างคน - สิ่งแวดล้อม กิจกรรมปฐมนิเทศเป็นเสมือนการเปิดพื้นที่ เปิดโลกทัศน์ของผู้ร่วมวิจัยและผู้ปกครองให้มารู้จักภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ผ่านการเล่าเรื่องประกอบสื่อภาพวาดสินไชที่คัดลอกมาจากผนังโบสถ์ของวัดต่าง ๆ ซึ่งวิธีการเล่าเรื่องประกอบภาพนิ่ง จะทำให้บุคคลออทิสติกสามารถเข้าใจเรื่องที่เล่าได้ดีมากขึ้น เนื่องจากไม่สามารถเข้าใจภาพเคลื่อนไหวซับซ้อน¹⁸ นอกจากนั้นผู้ร่วมวิจัย ยังได้สัมผัสถึงจักรวาลทัศน์ของสินไช ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งเอกสาร

โบราณ เอกสารสมัยใหม่ วัตถุ สิ่งของต่าง ๆ เพื่อให้รับรู้และเข้าใจในคุณค่า ความหมาย และความนิยมของบรรพชนที่มีต่อวรรณกรรมเรื่องนี้ แนวปฏิบัติการจัดกิจกรรมเริ่มจากการนำชมสถานที่ เล่าเรื่องสินไซ สานสัมพันธ์ระหว่างผองเรา เป็นกิจกรรมแรกที่จะให้ผู้เข้าร่วมทำความเข้าใจกัน รู้จักพื้นที่ รู้กระบวนการ รู้เป้าหมายกิจกรรมในภาพรวม และได้รับความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมสินไซ ซึ่งจะใช้เป็นแกนเดินเรื่องของแต่ละชุดกิจกรรมต่อไป เนื้อหาที่ยกมาเรียนรู้ คือ ตอนสินไซเดินดง ผจญภัย 7 ย่านน้ำ 9 ด่านมหากัณฑ์

ชุดกิจกรรมประกอบด้วย 3 ชุดกิจกรรม ดังนี้ ชุดกิจกรรมที่ 1 ธรรมชาติ ธรรมชาติ คือ ความจริงเป็นแหล่งพลังงานแห่งสรรพชีวิต เป็นสายสัมพันธ์แห่งความจริงที่ปรากฏตรงหน้าและความจริงที่ปรากฏภายในที่สัมผัสรับรู้ได้ถ้วนหน้ากัน ประกอบด้วย 3 กิจกรรมย่อย ดังนี้ อาบป่า อาบใจ ภายใต้แนวคิดสัมผัสธรรมชาติโดยใช้ผัสสะต่างๆ เพื่อรับรู้การมีอยู่ (existence) ของสภาวะภายในที่สัมพันธ์กับสภาวะภายนอก (ธรรมชาติ) โดยมีแนวปฏิบัติ คือ เดินดงป่า ตามเรื่องวรรณกรรมสินไซ ชิมชักรสวรรณกรรมผ่านการสัมผัสจริง ในการเดินฝ่าด่าน 7 ย่านน้ำ 9 ด่านมหากัณฑ์ด้วยตนเอง เพื่อให้เปิดประสาทสัมผัสรับรู้ตามความจริงแห่งธรรม ฝึกสังเกตสิ่งที่ปรากฏรอบตัวและฝึกฝนการอยู่ร่วมกันกับคนอื่น ชมพฤษภานานาพรรณ ภายใต้แนวคิด ป่า คือ แหล่งเรียนรู้เรียบง่ายแต่สมบูรณ์ทุกผัสสะ โดยมีแนวปฏิบัติ คือ กิจกรรม nature game เล่นเกมแยกแยะสิ่งที่เป็นและไม่เป็นธรรมชาติ ภายใต้บรรยากาศป่าไม้พื้นถิ่น กิจกรรมเป็นการฝึกการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทุกด้าน เพื่อฝึกฝนการสังเกตและได้ฝึกการอยู่ร่วมกันระหว่างผู้ร่วมวิจัยและผู้ปกครองคนอื่น เกือบของป่าหาอาหาร ภายใต้แนวคิด ธรรมชาติ คำจุนสรรพชีวิต มนุษย์เลือกสรรอาหารได้จากธรรมชาติรอบตัว โดยมีแนวปฏิบัติ คือ เกือบของป่า นำมาประกอบอาหารเพื่อให้รู้จักเลือกสรรสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ เพื่อนำมาปรุงอาหาร เรียนรู้ถึงคุณประโยชน์ของสิ่งนั้น และนำมาประกอบอาหารร่วมกัน

ชุดกิจกรรมที่ 2 วัฒนธรรม ภายใต้แนวคิด เชื่อมโยงคุณค่าจากรากเหง้าของบรรพบุรุษ สานคุณค่าความผูกพันและความภูมิใจ ด้วยกิจกรรมการอ่าน การเขียนและการแสดง ดังนี้ อ่านสินไซ ไพเราะเสนาะหู โดยมีแนวปฏิบัติ คือ หยิบยกบทกลอนที่มีความไพเราะมาอ่าน เช่น กลอนสินไซเดินดง โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ อาทิ อ่านธรรมชาติ อ่านมีจังหวะประกอบ อ่านประกอบลีลาท่าทาง เป็นต้น เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน เข้าใจบุคลิกตัวละคร เข้าใจสาระของเรื่อง เข้าใจคำศัพท์ต่าง ๆ พอสังเขป เขียนสินไซ - ไทน้อย โดยมีแนวปฏิบัติ คือ เรียนรู้และฝึกเขียนตัวอักษรไทน้อย เชื่อมโยงความรู้จากตัวอักษรไทน้อยที่ปรากฏบนผนังลิมู่การนำไปใช้ได้จริง คือ รู้จักตัวอักษร และสามารถเขียนได้ อ่านได้ ท่วงทำลีลาสินไซ โดยมีแนวปฏิบัติ คือ เลือกแสดงท่าทางตัวละครสินไซ เพื่อเรียนรู้บุคลิกลักษณะ และพฤติกรรมของตัวละครในเรื่องสินไซ ผ่านกิจกรรมการแสดง

ชุดกิจกรรมที่ 3 ศิลปะ ภายใต้แนวคิด ศิลปะ¹⁷ คือสื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์อันทมิฬและการสร้างสรรค์สร้างคุณค่าตัวตน เชื่อมวรรณกรรมโบราณสู่การแสดงออกสู่สาธารณะ แด่ม ตัด เต็ม ครั้งที่ 1, 2 และ 3 โดยมีแนวปฏิบัติ คือ นำตัวละครสินไซมาออกแบบสร้างสรรค์ผ่านเทคนิคการวาด การตัด เทคนิคการเชิดหุ่น โดยบูรณาการกับการแสดง (shadow play) เพื่อเรียนรู้การสร้างสรรค์ รวมทั้งฝึกซ้อมการแสดงการทำงานร่วมกัน ความกล้าที่จะปรากฏตัวสู่สาธารณะ และแสดงออกถึงความเป็นส่วนหนึ่งของคนในสังคม

กิจกรรมปัจฉิมนิเทศ เพื่อสรุปการแสวงหาความรู้ร่วมกันอย่างเป็นองค์รวม จากบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สร้างความร่วมมือกัน แลกเปลี่ยนมุมมองที่ต่างกัน เพื่อสร้างการเรียนรู้ครอบคลุมรอบด้าน โดยมีแนวปฏิบัติ คือ รับฟังซึ่งกันและกัน ผ่านกิจกรรมการถอดบทเรียนถึงประสบการณ์ อารมณ์ความรู้สึก จุดแข็ง จุดอ่อนจุดที่ควรปรับปรุงของชุดกิจกรรมนี้ จากมุมมองของผู้เข้าร่วมวิจัย ผู้ปกครอง และทีมกระบวนการ

นำเสนอต่อสาธารณชน ภายใต้แนวคิดการเผชิญความจริง คือ พื้นที่การเรียนรู้ที่ดีที่สุด และสร้างโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยได้ฝึกฝนการทำงานร่วมกัน ได้ขึ้นเวที ได้ปรากฏตัวออกสู่โลกกว้างเพื่อสร้างการรับรู้

ต่อสาธารณชนถึงความสามารถของบุคคลออทิสติก โดยมีแนวปฏิบัติ คือ ผู้ร่วมวิจัยได้ทำการแสดงละครหุ่นเงาหรือหุ่นเชิดต่อผู้ชมทั่วไป บนเวทีการแสดงตามโอกาสต่าง ๆ¹⁸⁻¹⁹

ตารางที่ 2 รายละเอียดชุดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านลีนโซ เพื่อการส่งเสริมทักษะสังคมของบุคคลออทิสติก

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวปฏิบัติดำเนินกิจกรรม
1	ปฐมนิเทศ	1) เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยได้เรียนรู้เรื่องราวและสาระในวรรณกรรมเรื่องลีนโซในตอนลีนโซเดินดง	เล่าเรื่องลีนโซเดินดง 7 ยานน้ำ 9 ด้านมหากัณฑ์ โดยใช้สื่อหลากหลายเชื่อมโยงด้านทั้งให้เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้และการเผชิญกับอุปสรรค
2	อาบป่า-อาบใจ	1) เพื่อพัฒนาทักษะการรับรู้ผ่านผัสสะต่าง ๆ 2) เพื่อเรียนรู้ระบบความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติด้านในและด้านนอก (อารมณ์ ความรู้สึก)	เดินดงป่าตามเส้นทาง 9 ด้าน ตามเรื่องวรรณกรรมลีนโซ ซึมซับวรรณกรรมผ่านการสัมผัสจริง ในการเดินดงด้วยตนเอง
3	ชมพฤษภานานาพรรณ	1) เพื่อพัฒนาทักษะการรับรู้ผ่านทุกผัสสะ 2) เพื่อฝึกสังเกต แยกแยะสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ เรียนรู้ระบบความสัมพันธ์ของธรรมชาติ	สังเกตธรรมชาติ โดยใช้ nature game รู้จักแยกแยะสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติเพื่อรับรู้การมีอยู่ร่วมกันของสรรพสิ่งในธรรมชาติ (ระบบความสัมพันธ์)
4	เก็บของป่าหาอาหาร	1) เพื่อเรียนรู้ระบบความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับชีวิต 2) เพื่อฝึกทักษะในการประกอบอาหาร	เก็บของป่านามาประกอบอาหารเพื่อให้รู้จักเลือกสรรสิ่งต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต เชื่อมโยงวัฒนธรรมการกิน
5	อ่านลีนโซ-ไพเราะเสนาะหู	1) เพื่อฝึกทักษะในการอ่านและการฟัง 2) เพื่อเปิดโอกาสให้ได้สัมผัสความงามทางวรรณศิลป์	หยิบยกบทกลอนที่มีความไพเราะมาอ่าน เช่น กลอนลีนโซเดินดง ใช้เทคนิคต่าง ๆ อาทิ อ่านธรรมชาติ อ่านมีจังหวะประกอบอ่านประกอบลีลา เป็นต้น เพื่อให้สนุกสนาน เข้าใจบุคลิกตัวละคร เข้าใจสาระของเรื่อง อ่านบทกลอน เข้าใจคำศัพท์ต่าง ๆ พอสังเขป

ตารางที่ 2 รายละเอียดชุดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านสินไช เพื่อการส่งเสริมทักษะสังคมของบุคคลออทิสติก (ต่อ)

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	แนวปฏิบัติดำเนินกิจกรรม
6	เขียนสินไช-ไทน้อย	1) เพื่อเรียนรู้ตัวอักษรไทน้อย เขียนได้ อ่านได้	เรียนรู้ตัวอักษรไทน้อย ฝึกเขียนและฝึกอ่านตัวอักษรและประโยคที่ปรากฏบนภาพอุปแต้ม
7	ท่วงท่าลีลาสินไช	1) เพื่อเรียนรู้อารมณ์ ความรู้สึก และความสัมพันธ์ในการแสดงออกระหว่างบุคคล 2) เพื่อฝึกทักษะการแสดงออก และเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง	เลือกแสดงท่าทางตัวละครสินไช เพื่อเรียนรู้บุคลิกลักษณะ และพฤติกรรมของตัวละครในเรื่องสินไช ผ่านกิจกรรมแสดง
8	แต้ม-ตัด-เต้น 1	1) เพื่อฝึกทักษะฝีมือผ่านกิจกรรมการวาด 2) เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการแสดงออก	นำตัวละครสินไชมาออกแบบสร้างสรรค์ผ่านเทคนิคการวาด เพื่อเรียนรู้กระบวนการสร้างสรรค์ที่หลากหลาย
9	แต้ม-ตัด-เต้น 2	1) เพื่อฝึกทักษะมือผ่านกิจกรรมตัดและเจาะ 2) เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการแสดงออก	นำตัวละครสินไชมาออกแบบสร้างสรรค์ผ่านเทคนิคการตัด/เจาะเพื่อเรียนรู้สร้างสรรค์ที่หลากหลาย
10	แต้ม-ตัด-เต้น 3	1) เพื่อฝึกทักษะด้านการแสดงผ่านกิจกรรมการเชิดและการเปล่งเสียงร้อง 2) เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการแสดงออก	นำตัวละครสินไชมาออกแบบสร้างสรรค์ผ่านเทคนิคการเชิด (shadow play) บูรณาการกับการแสดงเพื่อเรียนรู้กระบวนการสร้างสรรค์ที่หลากหลาย (shadow play)
11	ปัจฉิมนิเทศ	1) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 2) เพื่อสรุปองค์ความรู้และเพื่อหาแนวทางการพัฒนาต่อเนื่อง	รับฟังซึ่งกันและกัน ผ่านกิจกรรมการถอดบทเรียนถึงประสบการณ์ อารมณ์ ความรู้สึก จุดแข็ง จุดอ่อน จุดที่ควรปรับปรุงของชุดกิจกรรมนี้ จากมุมมองของผู้เข้าร่วมวิจัย ผู้ปกครอง และทีมวิทยากร
12	ออกแสดงต่อสาธารณชน	1) เพื่อนำเสนอและเผยแพร่ผลงานต่อสาธารณชน เพื่อสร้างการรับรู้ถึงความสามารถของบุคคลออทิสติก	เผยแพร่ต่อสาธารณชนในรูปแบบนิทรรศการ และการแสดงหุ่นเชิดหุ่นเงาในเวทีต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

ด้านการวิจัยและด้านนโยบายการดูแลบุคคลออทิสติก ดังนี้

1. การนำองค์ความรู้ ไปสู่การพัฒนา ระบบบริการบุคคลพิการ ควรพัฒนาทักษะสังคมของวัยรุ่นออทิสติกเป็นสิ่งจำเป็น ผลงานวิจัยนี้สามารถนำผลศึกษาไปประยุกต์ใช้ต่อยอดในต่างบริบทและเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมได้ ในพื้นที่การบริการสุขภาพและผู้เกี่ยวข้อง อาทิ โรงพยาบาล ศูนย์บริการคนพิการ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

2. การนำองค์ความรู้ ไปสู่การพัฒนา งานวิจัย ควรนำข้อค้นพบนี้สู่การวิจัยในมิติครอบครัวที่มีคุณลักษณะต่าง ๆ อาทิ ครอบครัวหย่าร้าง ครอบครัวพหุหรือ ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว รวมถึงการวิจัยในขนาดที่ใหญ่และลึกซึ้งมากขึ้น เป็นต้น

3. การนำองค์ความรู้ ไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ผู้รับผิดชอบนโยบายควรกำหนดนโยบายออกแนวปฏิบัติให้ดำเนินการหลักสูตรที่ประยุกต์จากผลวิจัยนี้สู่การสร้างระบบอัตโนมัติให้บุคคลออทิสติกเข้ารับการพัฒนากิจกรรมสังคม อันจะส่งผลให้บุคคลออทิสติกสามารถปรับตัวเข้าสังคมได้ ลดภาระแก่ครอบครัวและสังคมในการพึ่งพิงอีกด้วย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสถาบันวิจัยและบริการด้านออทิสซึม สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย ขอขอบคุณแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และสมาคมผู้ปกครองบุคคลออทิสติกจังหวัดขอนแก่น ที่สนับสนุนทุนบางส่วนในการนำเสนอผลงานวิจัยต่อสาธารณชน และขอขอบคุณครอบครัวบุคคลออทิสติกทุกท่านที่เสียสละเวลาและเปิดโอกาสให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่สังคมสืบไป

References

1. Pascoe MI, Forbes K, de la Roche L, Derby B, Psaradellis E, Anagnostou E, et al. Exploring the association between social skills struggles and social communication difficulties and depression in youth with autism spectrum disorder. *Autism Res* 2023;16(11):2160–71.
2. Sajjad S, Rehman F, Siddiqui S. Hidden struggles: shedding light on depression and anxiety in adults with autism spectrum condition. *Pakistan Journal of Educational Research* 2023; 6(2):468-82.
3. Laugeson EA, Frankel F, Gantman A, Dillon AR, Mogil C. Evidence-based social skills training for adolescents with autism spectrum disorders: The UCLA PEERS program. *J Autism Dev Disord* [Internet]. 2012 [Cited 2019 Dec 18];42(6):1025-36. Available from: <https://doi.org/10.1007/s10803-011-1339-1>.
4. Anucha B. Rehabilitation of individuals with autism and learning disabilities. *J Apivat Soc* 2023;1(2):54-75. (in Thai)
5. Chob D. Sinxay folk literature. Khon Kaen: Khon Kaen Municipality Education Office; 2009. (in Thai)
6. Songwit P. Sinxay: Applying cultural capital for the development of communities on both sides of the Mekong river in the globalization era [dissertation]. Khon Kaen: Khon Kaen University; 2015. (in Thai)
7. Wattanakool W. Isaan art, culture and nature for developing autistic persons. *PCFM* 2023;6(2):88–96. (in Thai)
8. Sihamongkol Y. Research and development [Internet]. 2009 [cited 2019 Dec 18] Available from: <http://gotoknow.org/blog/rujroadk/225358>, 2009 (in Thai)

9. Kemmis S, McTaggart R. The action research planer. 3rd ed. Victoria: Deakin University; 1990.
10. Lipien L, Kirby M, Ferron JM, Single-case designs, handbook of applied behavior Analysis, 10.1007/978-3-031-19964-6_20; 2023. p.347-62.
11. Wine B, Freeman TR, King A. Withdrawal versus reversal: A necessary distinction?. Behavioral Interventions 2015;30(1):87-93.
12. Gresham FM, Elliott SN. Social skills improvement system-rating scales. Minneapolis, MN: Pearson Assessments; 2008.
13. Creswell JW. Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches. 2nd ed. CA:Sage: Oaks; 2006.
14. UNICEF. The adolescent kit for expression and innovation [Internet]. 2020 [cited 2023 Jun 5]. Available from: <https://www.unicef.org/thailand/media/6036/file/The%20Adolescent%20Kit%20for%20Expression%20and%20Innovation.pdf>
15. Chitwiboon P, Dhammasaccakarn W. Socio-cultural dynamic in the dimension of holistic human development in Thai society. HRODJ 2019;11(2):116-40. (in Thai)
16. Asdornnitee S. Knowledge acquisition of contemplative education: Epistemology and methodology. Nakornpratom: V print;2013. (in Thai)
17. Bernier A, Ratcliff K, Hilton C, Fingerhut P, Li CY. Art interventions for children with autism spectrum disorder: A scoping review. Am J Occup Ther 2022;76(5):7605205030. doi: 10.5014/ajot.2022.049320
18. Lakusta L, Schroer E, Minshew N, O'Hearn BLK. Deficit in adults with autism spectrum disorders when processing multiple objects in dynamic scenes. Autism Res 2011;4(2): 132-42.
19. Songwit P. Shadow play “sinxay adventure by autistic persons”. [Internet].2022[cited 2023 Jun 5]. Available form: <https://youtu.be/AbdGYAKYXwI> (in Thai)